

СИЛАБУС КУРСУ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС ТА МЕТОДИКА АКОМПАНеМЕНТУ

**Освітній ступінь «Бакалавр»
за спеціальністю
В5 «Музичне, мистецтво та гуманітарні науки»,
галузі знань В «Культура і мистецтво»
освітня програма «Звукорежисура»**

Мова викладання: українська.

Рік навчання: I; Семестр: 1

Кількість кредитів: 3

Керівники курсу:

Конончук Володимир Остапович

Кандидат мистецтвознавства, доцент, заслужений діяч мистецтв України, викладач кафедри Музичне мистецтво естради

Контактна інформація: kwost62@gmail.com

Прореєквізити освітнього компоненту: Теорія музики, Сольфеджіо, Спеціальний клас за видами, Основи диригування, Концертна та театральна звукорежисура

Постреєквізити освітнього компоненту: Гармонія, Клас ансамблю, Історія світової музики, Історія української музики, Вокальна та інструментальна музика сучасних композиторів Київщини, Аналіз музичних творів, Режисура естради.

Призначення освітнього компоненту

Досконале володіння музичним інструментом, вміння високохудожньо інтерпретувати художні твори є обов'язковим показником рівня професійної підготовки.

Завдання курсу:

- розвивати музичне мислення;
- набути навички інтерпретації творів найрізноманітніших стилів і напрямків;
- теоретично аналізувати музичний твір у структурному, текстологічному, історико-типологічному аспектах;
- глибоко відчувати стилістику виконуваних творів;
- вміти створити глибину і перспективу звучання музичної композиції;
- оволодіти тембральною процесуальністю виконання;
- володіти різноманітними прийомами гри на музичному інструменті;
- опанувати штрихову техніку;
- вільно орієнтуватися в темпо-, метро-ритмічних структурах виконання;
- виробити слухо-моторну орієнтацію;
- оволодіти різноманітними засобами акцентуації;
- вільно імпровізувати;

- набути навички довготривалого запам'ятовування музичних творів;
- володіти власними емоціями, артистичною поведінкою на сцені;
- формувати досвід концертно-виконавської діяльності;
- накопичити концертний репертуар.

Відповідно до освітньої програми: «Звукорежисура» вивчення освітнього компоненту повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти сформувати комплекс професійних практичних навичок програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту в роботі звукорежисера	ПРН 4
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах	ПРН 7
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській / звукорежисерській практичній діяльності.	ПРН 11
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

Відповідно до освітньої програми: «Звукорежисура» вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття таких компетентностей. **Загальні компетентності (ЗК), спеціальні компетентності (СК):**

Шифр	Компетентності
	Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, звукорежисури, музичного оформлення та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	
ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 6	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 12	Здатність працювати автономно.
ЗК 14	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
Спеціальні компетентності	
СК 3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва
СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва та звукорежисури.

СК 5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва аудіальними засобами
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
СК 10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 12	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 14	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

Метою курсу – підготувати кваліфікованих спеціалістів, які володітимуть комплексом фахових знань і вмінь, музично-виконавською майстерністю, високою виконавською культурою, що необхідні для діяльності в якості артистів естрадного оркестру (ансамблю), концертних виконавців, педагогів.

Зміст і структура освітнього компоненту

№ тижня	Назва теми	години	завдання для самостійної роботи
МОДУЛЬ 1. І курс, І семестр			
Змістовий модуль 1			
1;2;3;4	Тема 1 Робота над постановкою. Технічний матеріал	8	Опрацювання методичної, нотної літератури. Пристосувати інструмент з урахуванням основних компонентів постановки. Ліквідувати постановчі недоліки, що сприяють скутості виконавського апарату. Відпрацювати скоординованість дій правої і лівої рук. Виставити аплікатуру. Грати в різних темпах: від повільних до швидких. Видозмінювати штрихи. Зберегти єдину темпову цілісність. Змінювати ритмічне перегрупування. Виконувати технічний матеріал з застосуванням контрастних і поступових динамічних відтінків. Долати технологічні складності, доводити складні місця до автоматизації. Систематично працювати над технікою. Досягти точного виконання у встановленому темпі з урахуванням інтонаційних, ритмічних, динамічних, штрихових аспектів.
5;6;7;8	Тема 2 Робота над аплікатурою. Робота над гармонією.	8	Опрацювання методичної, нотної літератури. Виставити аплікатуру в повільному темпі з урахуванням основних аплікатурних принципів:

			природної послідовності пальців; гри однакових груп одними пальцями. Досягнути природньо-зібраного положення руки. Відпрацювати беззвучну підміну пальців шляхом вправ. Відпрацювати перекладання пальців, контролюючи гнучкість зап'ястя. Відпрацювати прийом "ковзання". Грати в швидкому темпі із збереженням аплікатурних принципів. Грати композицію у вигляді гармонічної схеми. Відпрацювати голосоведення стосовно змін альтерації, модуляції. Виконати твір із збереженням логіки гармонічного розвитку, її функціональної взаємозалежності. Підготовка до усного опитування за темами програми
Змістовий модуль 2			
9;10;11;12	Тема 3 Робота над засобами музичної виразності.	8	Опрацювання методичної, нотної літератури. Віднайти образну асоціативність стосовно виконуваного твору. Відпрацювати "ступеневу" динаміку. Контролювати під час виконання стики контрастних побудов (pp-ff). Визначити місцеву кульмінацію і розкрити її в динамічному плані. Виконати твір динамічно з врахуванням місцевих і центральної кульмінацій. Виконати твір з позиції драматургії всього твору. Відпрацювати штрихи в повільному темпі. Зосередити увагу при виконанні комбінованих штрихів. Відпрацювати прийоми гри на інструменті. Якісно виконати штрихи стосовно образного характеру виконуваної музики.
13;14;15;16	Тема 4 Транспонування. Читання з аркушу. Гра по слуху.	8	Опрацювання методичної, нотної літератури. Виконати групування мелодії на фрази. Визначити фразуючі ліги. Виконати цезури між фразами. Розрізнити і передати виражальний зміст опорних звуків, ввідних тонів, альтерації. Передати цілісність мелодичної лінії.

			Транспонування народні пісні. Значення аплікатури в формування навичок читання нот з листа. Підготовка до усного опитування за темами програми Підготовка до диференційованого заліку
Модульний контроль знань. Диференційований залік			

Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Самостійна робота

Заняття під керівництвом викладача будуть мати відчутні результати тоді, коли вони підкреслені систематичною, чітко організованою самостійною роботою. Зміст самостійної роботи залежить від таких факторів, як тривалість навчання, рівень підготовки студента, його індивідуальні якості. В організації самостійних занять студента, необхідно дотримуватися послідовності в роботі, а також рухатись у вивченні матеріалу від простого до складного.

Вимоги, якими студенти повинні керуватися при виконанні самостійної роботи:

- Знання свого інструмента, його художніх і технічних можливостей.
- Усвідомлення художнього змісту твору, стилістики, особливостей використання засобів музичної виразності.
- Визначення навчального завдання і конкретних рекомендацій викладача.
- Розподіл часу і застосування системності в організації занять.
- Самоконтроль, аналіз помилок та їх усунення.
- Підготовка до аудиторних занять.
- Опрацювання рекомендованої методичної літератури.

Успішному розвитку навичок самостійної роботи здобувача освіти повинні сприяти постійні завдання для домашнього вивчення та читки з листа найрізноманітнішою репертуару (починаючи від етюдного матеріалу та уривків з оркестрової (ансамблевої) літератури до концертного репертуару) із систематичною перевіркою цих завдань викладачем в класі.

Рекомендовані літературні джерела

1. Афанасьєва Е. Ю. Методичні особливості роботи концертмейстера з здобувачами вищої освіти-музикантами у вищих мистецьких навчальних закладах / Е. Ю. Афанасьєва // Молодий вчений. - 2017. - № 10. - С. 230-235
2. Бойко Ірина. Формування концертмейстерських умінь і навичок у здобувачів вищої освіти. International Science Journal of Education & Linguistics. Vol. 1, No. 3, 2022, pp. 64-69. doi: 10.46299/j.isjel.20220103.6.
3. Бойко І. Комплекс музично-теоретичних та педагогічних дисциплін як невід'ємна складова подальшої професійної діяльності концертмейстера. Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка». Київ, 2023. № 5 (11). С. 401–412.
4. Бойко Ірина. Практичні рекомендації концертмейстеру для самостійної роботи над музичним твором., Слобожанські мистецькі студії, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, № 1, 2024, С.12-15
5. Боршуляк А.М. The semantics of Franz Liszt's piano threnodies within the concept of passion. STUDIA UBB MUSICA. LXV, 1, 2020. P. 169–182. URL: http://www.studia.ubbcluj.ro/arhiva/abstract_en.php?editie=MUSICA&nr=1&an=2020&id_art=17617 . Web of Science.
6. Боршуляк А.М., Лаврентьєва Н. В. Проблеми та особливості роботи концертмейстера в умовах дистанційного навчання. Педагогічна освіта: теорія і практика. № 31. 2021. С. 186–196. (Index Copernicus, фаховий), категорія Б.
<http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/251320>

7. Гордійчук Л.В. Концертмейстерський клас : методичні рекомендації до робочої програми освітнього компоненту / Л. В. Гордійчук. – Луцьк : Ключі, 2018. – 9 с
8. Демидова В. Прогностична функція професійної діяльності піаніста- концертмейстера у класі вокалу., Музичне мистецтво і культура. 2020. Випуск 30 книга 1
9. Концертмейстерська діяльність: історія, персоналії, методика : науково-методичний збірник: статті та матеріали / Гол. ред. І. Пилатюк, наук. ред.-упоряд. О. Басса. Одеса : Видавничий дім "Гельветика", 2024. 236 с
10. Кретов А., Новик-Кретова І. Феномен піаніста-концертмейстера в соціокультурному просторі: діалог історії й сучасності. The culturology ideas. 2017. №12
11. Макара М. С. Вокальні твори Мечислава та Адама Солтисів. Українська музика: Науковий часопис Число 1. Львів: ЛНМА ім. М. В. Лисенка, 2016. С. 109–112.
12. Никитюк Н. С. Концертмейстерський клас: організація самостійної роботи здобувача вищої освіти-піаніста : методичні рекомендації / Н. С. Никитюк. – Луцьк : Вежа- Друк, 2018. – 20 с. 9. Овчарова І. Оптимізація засвоєння пісенного репертуару на заняттях з акомпанементу. Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15–16 березня 2012 р.). Луганськ : Вид-во ЛДІКМ, 2012. С. 251–252.
13. Особливості практичної діяльності концертмейстера. Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів освіти освітнього компоненту «Спеціальний клас (фортепіано)» / Н. Коцюрба та ін. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 20 с.
14. Парадигма концертмейстерського мистецтва: історія, традиції, сучасний розвиток : зб. наук. статей / Гол. ред. І. Пилатюк, наук. ред.-упоряд. О. Басса. Львів : ЛНМА імені М. В. Лисенка, 2025. 228 с
15. Ревенчук В.В. Теорія та методика формування концертмейстерських умінь : Навчальний посібник / В. В. Ревенчук. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2009. – 111 с.
16. Рябов І. Відчуття ритму як засіб виконавської виразності / Загальне та спеціалізоване фортепіано: досягнення та перспективи : збірник науково-методичних праць викладачів. Вип. 1. Ред.-упоряд. Т. Омельченко. Київ: НМАУ, 2018. С. 60–66.
17. Савари С. Азбука акомпанементу [Текст]: учеб. пособие / С. В. Савари: Донецкая гос. музыкальная академия им. С. С. Прокофьева. — Донецк: Юго- Восток, 2005. — 72 с
18. Сулім Р., Сайко А. Теоретико-методичні аспекти формування навичок читання нот з аркуша у майбутніх вчителів музичного мистецтва. Творчість П. І. Чайковського в контексті музичної культури України: традиції та сучасність: матеріали Всеукр. наук. конф.(15-16 травня 2014 р., Суми-Тростянець). Суми : ТОВ ВПП «Фабрика друку», 2014. С. 117–125.

Політика освітнього компоненту

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

Знати:

- стильові та жанрові особливості музичних творів
- основні технічні можливості музичного інструменту та засоби виразності (звук, метро-ритм, темпо-ритм, інтонація, штрихи, динаміка тощо);
- знати й розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу музичного твору;
- способи досягнення єдиного звукового комплексу у процесі акомпанування
- принципи організації праці та функції концертмейстера

Вміти:

- володіти виражальними можливостями музичного інструменту у виконанні акомпанементу творів класичної, сучасної та народної музики;
- акомпанувати вокалістам та інструменталістам;
- провести музично-теоретичний аналіз виконуваних творів;
- створити власну музичну інтерпретацію партії акомпанементу;
- створити власний варіант супроводу до народної пісні на основі гармонічного аналізу;
- виконувати нескладний акомпанемент з аркуша та в транспорті;
- підбирати на слух та гармонізувати мелодію;

- створювати необхідні психологічні передумови та творчу атмосферу для забезпечення вдалого концертного виступу.

Важливим компонентом музичного навчання здобувача освіти є розвиток його внутрішнього слуху. Варто ширше практикувати добір на слух мелодій і транспонування їх по пам'яті. Результативним для розвитку музичної пам'яті і внутрішнього слуху є читання і запам'ятовування нотного тексту без інструменту, на прикладі простих пісенних мелодій. Саме добір на слух є початковим етапом в опануванні мистецтвом імпровізації.

Контроль якості знань здобувачів вищої освіти:

Протягом навчання використовується система кредитно-модульного контролю. До структури модуля освітнього компоненту входять:

- аудиторна практична робота здобувача освіти або спілкування через сервіси онлайн-зв'язку (за умови дистанційного навчання);
- виконання індивідуальних завдань
- фронтальне опитування,
- розв'язання практичних ситуацій,
- виконання практичних завдань,
- самостійна робота здобувача освіти.

Протягом навчання постійно здійснюється поточний контроль, в кінці кожного семестру модульний (семестровий) контроль – диференційований залік.

Поточний контроль - це оцінювання засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу під час проведення індивідуальних занять.

Модульний (семестровий) контроль – це період підведення підсумків навчальної роботи студентів протягом семестру (модуля).

Контроль самостійної роботи – дозволяє виявити вміння здобувачам освіти орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

Політика оцінювання.

Оцінювання поточної діяльності проводиться на кожному занятті при засвоєнні кожної теми змістовного модуля. За поточну навчальну діяльність здобувачам вищої освіти виставляються бали за всі види діяльності, які в кінці вивчення модуля сумуються.

Контроль засвоєння модуля проводиться на останніх практичних заняттях вивчення тем. До контролю модуля допускаються лише ті здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт, передбачених навчальною програмою (відпрацьовані пропущені заняття тощо).

Оцінювання диференційованого заліку відбувається за 20-бальною шкалою.

За результатами семестру здобувач освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною шкалою, яка розраховується як середньозважене оцінок: за змістові модулі, самостійну роботу, диференційований залік та/або екзамен. **Модуль вважається складеним, якщо здобувач вищої освіти набрав від 60 до 100 балів.** Загальний рейтинг з модуля (освітнього компоненту) **не перевищує 100 балів.** Результати модульного контролю знань фіксується в індивідуальному плані здобувача освіти. Перелік завдань модульного контролю, критерії їх оцінювання, порядок і час проведення (перескладання/відпрацювання) визначаються кафедрою, й доводяться до відома здобувачів освіти на початку семестру

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з освітнього компоненту

Вид діяльності здобувача вищої освіти	МОДУЛЬ 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Усне опитування	2	10
Практична робота (практичний показ досягнень здобувача освіти)	10	50
Самостійна робота	4	20
Диференційований залік	1	20
Екзамен		
	17	100

Оцінювання знань здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄСТС –А, В, С, D, E, FX, F).

Оцінка балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-73	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Політика щодо перескладання та оскарження оцінки

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Здобувач освіти який за результатами модульного контролю отримав незадовільну оцінку зобов'язаний перескласти відповідний модуль до початку наступного модульного контролю. Не задовільна оцінка вимагає самостійного повторного вивчення освітнього компонента. Перескладання відбувається із дозволу голови кафедри за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви

на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи здобувача повідомить його про своє рішення.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за освітнім компонентом і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика та принципи академічної доброчесності визначені у Положенні «Про академічну доброчесність» КЗВО КОР «Академії мистецтв імені Павла Чубинського».

Політика щодо відвідування.

Відвідування видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у Комунальному закладі вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського». Присутність здобувачів – це важливий критерій оцінювання результатів навчання, зважаючи на теоретичну і практичну складність освітнього компоненту. У випадку наявності довідки від лікаря призначається відпрацювання занять в інший час за індивідуальною програмою. За умови дистанційного навчання важлива присутність здобувача освіти та систематичне виконання завдань під час онлайн-зустрічей у Google-Meet (in Google Classroom - Google Workspace, managed by koukim.com). Запізнення на фахові заняття є не припустимими.